

ПРОЕКТ!

ОБЩИНСКА СТРАТЕГИЯ за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците

в община Маджарово (2017 - 2018 г.)

*(приета с Решение №/.....2017 г. на
Общински съвет - Маджарово)*

МАДЖАРОВО, 2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение.....	3
1.1. Нормативни основания.....	3
1.2. Общи предпоставки за подкрепата за личностно развитие в светлината на Закона за предучилищното и училищното образование (ЗПУО) и Наредбата за приобщаващо образование.....	3
2. Анализ на състоянието и готовността на общината и на образователните институции за осигуряване на подкрепа за личностно развитие.....	4
2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2016 - 2017 г.	4
2.2. Състав и особености на групата на децата и учениците със специални образователни потребности.....	5
2.3. Обезпеченост на образователната система със специалисти.....	6
2.4. Кариерно ориентиране на учениците.....	6
2.5. Работа с деца с изявени дарби.....	7
2.6. Напускане на образователната система. Децата в риск.....	8
3. Предизвикателства.....	9
4. Стратегически и оперативни цели.....	10
4.1. Стратегическа цел.....	10
4.2. Оперативни цели.....	10
5. Основни дейности за постигане на целите.....	11
5.1. Дейности по оперативна цел 1.....	11
5.2. Дейности по оперативна цел 2.....	17
5.3. Дейности по оперативна цел 3.....	19
5.4. Дейности по оперативна цел 4.....	20
5.5. Дейности по оперативна цел 5.....	20
5.6. Дейности по оперативна цел 6.....	23
6. Координиране на изпълнението на стратегията	24

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ (АБРЕВИАТУРИ)

ДГ	Детска градина
СУ	Средно училище
ЕПЛР	Екип за подкрепа за личностно развитие
ЗБППМН	Закон за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
ЗПУО	Закон за предучилищното и училищното образование
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществени прояви на малолетни и непълнолетни
МОН	Министерство на образованието и науката
МС	Министерски съвет
НЕИСПУО	Национална електронна информационна система за предучилищното и училищно образование
ОЗД	Отдел „Закрила на детето“
РЕПЛР	Регионален екип за подкрепа за личностно развитие
РУО	Регионално управление на образованието
СОП	Специални образователни потребности
РЦПППО	Регионален център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Нормативни основания.

Общинската стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Маджарово (2017 - 2018 г.) е разработена в изпълнение на разпоредбата на **чл.197, ал.1 от Закона за предучилищното и училищното образование** (обн. ДВ бр. 79 от 13.10.2015 г.) (**ЗПУО**) и **чл.5 от Наредбата за приобщаващото образование** (приета с ПМС № 286 от 04.11.2016 г., обн. ДВ бр. 89 от 11.11.2016 г.)

Общинската стратегия е разработена като неразделна част от Областната стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в област Хасково (2017 - 2018 г.), приета на заседание на Областен съвет за развитие, проведено на 05.07.2017 г.

В основата на Стратегията стои анализа на общината за потребностите от подкрепа по чл. 196, ал. 3 от ЗПУО, приет с решение №95/ 22.12.2016 г. на Общински съвет - Маджарово.

Настоящата стратегия включва и описание на предизвикателствата, направено въз основа на изводите от общинския анализ, стратегическите и оперативни цели, необходимите мерки и дейности в областта на подкрепата за реализиране на поставените цели.

1.2. Общи предпоставки за подкрепата за личностно развитие в светлината на Закона за предучилищното и училищно образование (ЗПУО) и Наредбата за приобщаващо образование.

Съгласно чл.174, ал.1 от ЗПУО, институциите в системата на предучилищното и училищното образование осигуряват подкрепа за личностно развитие на децата и учениците съвместно с държавните и местни органи и структури и доставчиците на социални услуги. Подкрепата за личностно развитие се осигурява на всички деца и ученици в съответствие с индивидуалните им потребности и има за цел да осигури за децата и учениците подходяща физическа, психологическа и социална среда за развиване на способностите и уменията им.

ЗПУО и Наредбата за приобщаващото образование определят два вида подкрепа за личностно развитие – обща и допълнителна.

Редът за предоставяне на обща и допълнителна подкрепа се урежда с Наредбата за приобщаващото образование, както следва:

Обща подкрепа за личностно развитие	Допълнителна подкрепа за личностно развитие
Насочена е към развитието на потенциала на всяко дете и ученик.	Насочена е към деца и ученици със специални образователни потребности (СОП), в риск , с изявени дарби , с хронични заболявания , след извършване на оценка на потребностите.

<u>Включва:</u> 1. екипна работа между учителите и други педагогически специалисти; 2. допълнително обучение по учебни предмети при условията на ЗПУО; 3. допълнителни модули за деца, които не владеят български език (за детските градини); 4. допълнителни консултации по учебни предмети, които се провеждат извън редовните учебни часове; 5. консултации по учебни предмети; 6. кариерно ориентиране на учениците; 7. занимания по интереси; 8. библиотечно-информационно обслужване; 9. грижа за здравето; 10. осигуряване на общежитие; 11. поощряване с морални и материални награди; 12. дейности по превенция на насилието и преодоляване на проблемното поведение; 13. ранно оценяване на потребностите и превенция на обучителните затруднения; 14. логопедична работа;	<u>Включва:</u> 1. работа с дете и ученик по конкретен случай; 2. психо-социална рехабилитация, рехабилитация на слуха и говора, зрителна, на комуникативните нарушения и при физически увреждания; 3. осигуряване на достъпна архитектурна, обща и специализирана подкрепяща среда, технически средства, специализирано оборудване, дидактически материали, методики и специалисти; 4. предоставяне на обучение по специалните учебни предмети за ученици със сензорни увреждания; 5. ресурсно подпомагане за ученици със специални образователни потребности. <u>Допълнителната подкрепа е:</u> - краткосрочна (минимум 1 учебна година, максимум до края на етап на обучение) - дългосрочна – повече от един етап или степен на обучение или за целия период на обучение.
--	---

Основен принцип в ЗПУО е подкрепата за детето и ученика да се осъществява на ниво най-близо до мястото, където живее и учи. Общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие се осигуряват в детските градини, в училищата и в центровете за подкрепа за личностно развитие, а в определени случаи – в домашни или болнични условия.

2. АНАЛИЗ НА СЪСТОЯНИЕТО И ГОТОВНОСТТА НА ОБЩИНАТА И НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ИНСТИТУЦИИ ЗА ОСИГУРЯВАНЕ НА ПОДКРЕПА ЗА ЛИЧНОСТНО РАЗВИТИЕ

В анализа са разгледани ключовите фактори и елементи от предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците и изводите за основната насока за бъдещи действия, както и силните и слаби страни на настоящата ситуация.

2.1. Състояние на общинската мрежа от образователни институции за учебната 2016/2017 г.

На територията на Община Маджарово функционират едно средно училище - СУ "Димитър Маджаров" и една детска градина - ДГ "Лиляна Димитрова". И двете образователни институции отговарят на критериите за включване в Списъка на

*Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците
в община Маджарово (2017 – 2018 г.)*

защитените детски градини и защитените училища (ПМС №121/ 23.06.2017 г.) и в Списъка на средишните детски градини и училища (ПМС №128/ 29.06.2017 г.).

Образователната мрежа в общината налага децата и учениците от съседните села да бъдат извозвани ежедневно в двете посоки.

За обхващане на децата и учениците в задължителна предучилищна и училищна възраст е осигурен безплатен транспорт.

И двете институции разполагат с добра материално-техническа база. В СУ „Д.Маджаров“ работи училищен стол с поевтинена храна. Има кабинет по безопасност на движението, компютърен кабинет и учебни работилници, оборудвани с необходимите средства.

Община	Детски градини	Училища	Други институции
Маджарово	1	1	-

Други институции: Центрове за подкрепа на личностното развитие и извънучилищни учреждения няма.

2.2. Състав и особености на групата на децата и ученици със специални образователни потребности

Разпределението по общини на децата и учениците със СОП е показано в таблицата по данни към 01.12.2016 г.:

Община	бр. училища	бр. ученици	от тях: със СОП	% ученици със СОП от общия брой	бр. детски градини	бр. деца	от тях: със СОП	% деца със СОП	общо деца и ученици със СОП
Хасково	27	11 172	234	2,09	12	2884	27	0,94	261
Димитровград	13	4204	129	3,07	7	1333	13	0,97	142
Харманли	10	2720	246	9,04	3	556	2	0,36	248
Свиленград	7	2194	151	6,88	5	690	3	0,44	154
Любимец	4	904	38	4,20	1	281	0	0,00	38
Тополовград	7	873	35	4,01	2	199	0	0,00	35
Симеоновград	3	938	12	1,28	2	227	0	0,00	12
Ивайловград	4	509	10	1,97	2	129	0	0,00	10
Минерални бани	2	371	0	0,00	1	147	0	0,00	0
Стамболово	4	553	11	1,99	1	128	1	0,78	12
Маджарово	1	168	0	0,00	1	16	0	0,00	0
ОБЩО	82	24606	866	3,52	37	6590	46	0,70	912

Данните са според Националната електронна информационна система за предучилищното и училищно образование (НЕИСПУО) или предоставени от училищата и детските градини.

Най-висок е броят на децата и учениците със СОП в община Харманли, следвани

от общините Хасково, Свиленград и Димитровград.

В община Маджарово няма регистрирани деца и ученици със СОП, което не означава липсата на ангажимент на образователните институции към разнообразните форми и подходи от обща подкрепа за личностно развитие, отчитайки малкия брой деца и ученици в 1 детска градина и 1 училище.

2.3. Обезпеченост на образователната система със специалисти.

Съгласно чл. 188, ал.1 от ЗПУО допълнителната подкрепа се предоставя въз основа на оценката на индивидуалните потребности, която се извършва от екип за подкрепа за личностно развитие в детската градина или в училището. Екипът за подкрепа за личностно развитие се създава със заповед на директора за определено дете или ученик по чл. 187, ал. 2 от ЗПУО.

Групата деца и ученици със специални образователни потребности, които се нуждаят от допълнителна подкрепа за личностно развитие, изисква много конкретен подход при планиране на необходимите ресурси и нагласяне на институционалните практики към индивидуализирана грижа, както и гъвкави решения на място и в сътрудничество с другите институции.

В СУ „Д.Маджаров” - гр.Маджарово няма назначен психолог, педагогически съветник, както и логопед. **При необходимост от предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие ще се работи съвместно с Регионалния център за подкрепа на процеса на приобщаващото образование - Хасково и/ или с Центровете за обществена подкрепа в областта.**

Ще се търси подкрепа от ресурсни учители, психолози и логопеди. В екипа може да се включват и други специалисти, както и представители на органите за закрила на детето и на органите за борба с противообществените прояви на малолетните и непълнолетните.

2.4. Кариерното ориентиране на учениците, като част от общата подкрепа за личностно развитие

Професионалното ориентиране е определящо за подготовката на кадри с квалификация, съответстваща на изискванията на пазара на труда. Затова в СУ ”Д.Маджаров” се провеждат дейности по професионално ориентиране на ученици от VII и VIII клас и кандидат-студенти. Разпространява се информация за условията и реда за продължаване на образованието в средни и висши училища. Насърчават се учениците и кандидат-студентите да поемат отговорност при своето образование и професионално самоопределяне.

Съществуващите на територията на общината фирми също съдействат за професионалното ориентиране и реализация на кадрите.

През последните години училището осъществява план-прием на ученици в дневна и задочна форма на обучение. За младите хора е осигурен достъп до

професионално образование - професионално направление „Моторни превозни средства, кораби и летателни апарати”, професия „Монтьор на транспортна техника”, специалност „Автотранспортна техника”. Това дава възможност и на младежи в неравностойно положение - младежи в социален риск или отпаднали от образователната система да продължат образованието си, да получат основни знания и насоки при избора на професия.

И занапред кариерното ориентиране в училищното образование ще включва взаимнодопълващи се дейности за информиране, консултиране, посредничество и проследяване с оглед подпомагане на учениците в техния самостоятелен и осъзнат избор на образование и/или професия и осъществяване на връзка между училището и пазара на труда.

На територията на област Хасково съществува глобален **Център за кариерно ориентиране по проект „Система за кариерно ориентиране“ гр.Хасково**

Дейностите се осъществяват от 5 кариерни консултанти, включително и психолог. Те провеждат индивидуална и групов работа с ученици от всички степени на училищното образование по въпросите за тяхната професионална ориентация и кариерно развитие.

Следва да се има предвид, че в рамките на двугодишния период, който обхваща общинската/ областната стратегия, изпълнението на проекта BG05M2OP001-2.01 – 0001 „Система за кариерно ориентиране в училищното образование” ще приключи.

2.5. Работа с деца с изявени дарби

Отговорните институции в община Маджарово обединяват усилията си за развитие на заложбите на децата, за поощряване на детското и младежко участие в конкурси, състезания и олимпиади, както на местно, така и на областно ниво.

В ДГ „Л.Димитрова” и в СУ „Д.Маджаров”- гр.Маджарово децата и учениците участват с желание в тематично подготвените програми за отбелязване на 1 март, 3 март, 24 май - Ден на българската просвета и култура и на славянската писменост, 1 ноември - Ден на народните будители, Коледа и др. празници.

Децата и учениците се поощряват с морални и материални награди за високи постижения в образователната дейност и в заниманията по интереси.

На територията на община Маджарово в подкрепа на личностното развитие на децата са и читалищата.

Усилията на читалищните институции са насочени към развитие на любителското художествено творчество, запазване на обичаите и традициите, осигуряване на достъп до информация, организиране на празненства, концерти, чествания.

Работата с деца в свободното им от учебни занятия време е приоритет на НЧ „Н.Й.Вапцаров 1961г.” гр.Маджарово. Читалището е водещо културно средище в общината и съдейства за повишаване на образователното ниво, продължаващото образование, информираността, социалната интеграция и разширяването на

електронния достъп до информацията. Работи се за приобщаване на по - голям брой деца и младежи в дейности по интереси, в т.ч. занимания с народни танци.

Извод: Дейностите на институциите, ориентирани към дарбите и интересите на децата и учениците в свободното им време, са разнообразни и имат дълги традиции. Учениците могат да избират, както между форми, предлагани в училищата, така и между предлагани от други организации и институции и по проекти.

Значителен ефект върху обхвата и разнообразието на предлаганите форми в периода на стратегията ще окаже проекта на МОН BG05M2OP001-2.004 – 0004 - „Твоят час”.

Законът за предучилищното и училищно образование дава възможности за индивидуална подкрепа на дарбите на децата и учениците и чрез гъвкави форми на обучение във формалното образование и в свободното време. Ясно и категорично фокусът трябва да бъде върху развитието на личността на детето и ученика с неговата автономност и свобода на избор, право на личен стремеж към преуспяване и благоденствие.

2.6. Напускане на образователната система. Деца в риск.

Трайна е тенденцията за област Хасково процентът на напусналите образованието да е под 0,50% и да продължава да намалява.

	2013/14	2014/15	2015/16
брой ученици, напуснали образованието в рамките на дадена учебна година	91	73	85
% на напусналите, спрямо общия брой ученици към началото на учебната година	0, 38%	0, 31%	0, 36%

Данните са подавани от училищата по формат от МОН и засичат напускането в рамките на учебното време от учебната година (първи и втори срок). Извън този брой отделно се проследява броя на заминалите в чужбина ученици.

Данните и за учебната 2016/17 г. потвърждават трайната тенденция най-много отпаднали ученици да има в VIII и IX клас. Това ясно показва къде трябва да се търсят и редуцират рисковите фактори.

За решаване на проблема с рисковете от социално изключване, **община Маджарово** има разработена и приета от Общински съвет *Програма за превенция и промишленост на асоциалното поведение и престъпленията на малолетни и непълнолетни*. В изпълнение на програмата в училището се води регистър за деца в риск.

По данни на отдел „Закрила на детето“ /ИРМ - Маджарово към ДСП – Ивайловград и училищното ръководство децата и учениците в риск от социално изключване за изминалата учебна година са 11. Причините са свързани с

недостатъчния родителски капацитет - липса на постоянни доходи в семейството, трайна безработица на родителите, лоши битови условия или многодетни семейства, деца от многодетни семейства, нередовно посещаващи училище.

Към общината има създадени Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни и Комисия за детето (КД), които подпомагат предприемането на адекватни мерки, имащи отношение към грижите, здравето, образованието и защитата на детската личност. Работи се в сътрудничество и координация с отдел „Закрила на детето“/ ИРМ - Маджарово към ДСП - Ивайловград.

Дирекция „Социално подпомагане“ осъществява текущата практическа дейност по закрила на детето в общината, определя и провежда конкретни мерки и контролира изпълнението им. Тя предприема следните мерки за закрила при констатиран риск за децата: мерки за закрила в семейна среда, в т.ч. насочване към ползване на социални услуги в общността; мерки за закрила извън семейна среда, в.т. настаняване в семейства на близки и роднини, настаняване в приемно семейство, настаняване в социални услуги-резидентен тип, настаняване в специализирани институции за деца, осиновяване.

Извод: Има малка, но устойчива тенденция за намаляване на ежегодния брой напускащи училище ученици. Институциите поотделно водят активна политика в рамките на своите правомощия за предотвратяване на напускането на училище и връщането в образователната система на напусналите ученици. Недостатъчна е все още координацията и обмяна на данни между институциите за действителен комплексен подход към проблемите, водещи до отпадане от образователната система. Факторите, водещи до напускане на образователната система, са идентифицирани. Необходимо е да се работи по преодоляването на проявата им за всеки конкретен случай. Високо се оценява и значението на ранното детско развитие и качествено предучилищно образование като фактор за предотвратяване на отпадането от образователната система. Реинтегрирането в училище, без съпътстващи мерки за значителна и концентрирана обща подкрепа на ученика, ще водят до повторно и вече трайно отпадане.

3. ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

Ключовите предизвикателства в периода на първата Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците в община Маджарово са свързани с прехода към нова философия и организация на грижата за индивидуалните потребности на всяко дете и ученик, изразени в нова нормативна уредба. Успешното прилагане в практиката на духа, организацията и процедурите, изисквани от *Закона за предучилищното и училищно образование* и *Наредбата за приобщаващото образование* поставят следните предизвикателства:

3.1. Нормативните промени дават възможност за възникване на нови институции, променят се задачите на съществуващите институции, променят се взаимоотношенията между институциите. Тези промени следва да се осъществят по начин, който осигурява непрекъснатост на грижата за децата и учениците и институциите да получат необходимата подкрепа в преходния период.

3.2. Новите задачи на институциите и на педагогическите специалисти изискват нови компетентности, нов поглед на педагогическите специалисти върху собствената им работа. В училищата и детските градини са необходими и нови специалисти, с които ще се разшири и кръга на участниците в екипната работа, която е основен подход в приобщаващото образование.

3.3. Реформата в предучилищното и училищно образование е свързана и с промени във финансирането на дейностите за обща и допълнителна подкрепа на децата и учениците.

3.4. Осъществяването на ценностите и на организацията на приобщаващото образование изисква просветеност на родителската общност, чувствителност на обществото към проблемите на децата и учениците, разбиране за отговорностите на всички и за необходимата толерантност и търпимост.

4. СТРАТЕГИЧЕСКИ И ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ

4.1. СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

В двегодишния период на първата Общинска стратегия за подкрепа за личностно развитие на децата и учениците да се осигурят ключовите фактори и ресурси за успешен старт в осигуряването на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

4.2. ОПЕРАТИВНИ ЦЕЛИ:

4.2.1. Оперативна цел 1: Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

4.2.2. Оперативна цел 2: Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

4.2.3. Оперативна цел 3: Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

4.2.4. Оперативна цел 4: Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда.

4.2.5. Оперативна цел 5: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

4.2.6. Оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5. ОСНОВНИ ДЕЙНОСТИ ЗА ПОСТИГАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Дейностите са групирани според шестте оперативни цели и представят насочващи основни направления и дейности за общината, образователните институции и другите държавни институции, които ще планират и изпълняват конкретни дейности, според своите компетентности. Дейностите могат да бъдат допълвани, съобразно конкретните общински особености и потребности.

5.1. Дейности по оперативна цел 1: Осигуряване на процес и среда на учене, които премахват пречките пред ученето и създават възможности за развитие и участие на децата и учениците във всички аспекти на живота на общността.

5.1.1. Дейност 1 Осигуряване на качествено и задълбочено оценяване на индивидуалните потребности на децата и учениците и разграничаване на нуждата от обща и от допълнителна подкрепа.

- Изпълнение на нормативно определените практики за екипна работа на учителите съгласно чл. 16 и 22 от *Наредба за приобщаващото образование* за разпознаване на обучителни трудности у децата и учениците.

- Извършване на оценка на риска от обучителни затруднения на децата на 5 и 6-годишна възраст в рамките на установяването на готовността на детето за училище, като се отчита физическото, познавателното, езиковото, социалното и емоционалното му развитие (чл. 10 от *Наредбата за приобщаващо образование*).

- Ранно оценяване от педагогическите специалисти в детската градина на потребностите от подкрепа за личностно развитие на децата от 3 години до 3 години и 6 месеца – извършва се съгласно глава втора, раздел I на *Наредба за приобщаващото образование* (чл. 8 до чл. 11) и включва три аспекта: ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни трудности, определяне на необходимостта от допълнителни модули по български език за децата, които не владеят български език и идентифициране на нуждата от оценка на потребностите за допълнителна подкрепа.

- Прецизиране на степента и вида на увреждане на конкретно дете, определяне на достатъчния брой часове за ресурсно подпомагане и на необходимата работа с други специалисти като психолог, логопед, рехабилитатор и др.

5.1.2. Дейност 2 Прилагане в образователните институции на методи и подходи за ефективна работа с децата и учениците с обучителни трудности във формите за общата подкрепа за личностно развитие (чл. 20, 23 – 26 от *Наредба за приобщаващото образование*).

Нормативно основание: Дейности от общата подкрепа се прилагат за дете или ученик само в случаите, когато се установят затруднения в обучението на детето или ученика и/или има рискови фактори в средата, които могат да повлияят на обучението му, но които все още не изискват предоставяне на допълнителна подкрепа за личностно развитие или се установи, че дете или ученик напредва

значително по-бързо в обучението и развитието си от децата или учениците на неговата възраст (чл. 23 от *Наредба за приобщаващото образование*).

- Организиране в училището на допълнителни обучения по учебни предмети, консултации по учебни предмети.
- Организиране в училището и детската градина на логопедична работа като част от дейностите за целите на превенцията на обучителните затруднения (чл. 21 от *Наредба за приобщаващото образование*).
- Подготовка и осъществяване в единство на целта, средствата и методите на възпитателната работа, като целесъобразно се съчетават масови, групови и индивидуални форми на педагогическо общуване.
- Развиване на умения за учене с използване на стратегии за учене, които да ангажират обучавания да наблюдава собственото си разбиране.
- Организиране на учене за постигане на социални умения чрез атрактивни за децата и учениците интерактивни подходи и техники.
- Осигуряване на допълнителен и различен ресурс за децата, които не могат да отговорят на изискванията на учебната програма – начин за достойно преживяване в общността, за учене, научаване и участие в естествената им социална среда, съобразно техните оптимални възможности.

5.1.3. Дейност 3 Организиране в образователните институции на допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците със СОП в съответствие с новата нормативна уредба – *ЗПУО* и *Наредбата за приобщаващото образование* - разяснителни дейности, подготовка, прилагане на нормативната уредба, развитие на практиките.

Нормативно основание: Допълнителна подкрепа за личностно развитие се предоставя на деца и ученици със специални образователни потребности, в риск, с изяви дарби и с хронични заболявания - чл. 187, ал. 2 от *ЗПУО*.

- Създаване в образователните институции /училището и детската градина на екипи за подкрепа за личностно развитие (ЕПЛР) за всяко конкретно дете и ученик, за което ще се извършва оценка на индивидуалните потребности и ще се предоставя допълнителна подкрепа - чл. 188 и 189 от *ЗПУО*, чл. 132 от *Наредба за приобщаващото образование*.
- Взаимодействие между ЕПЛР в детската градина и училището с регионалния екип за подкрепа за личностно развитие (РЕПЛР) в РЦПППО, във връзка с одобряването или не на оценките на ЕПЛР или извършване на оценка в образователни институции, които нямат експертен капацитет за създаването на пълни екипи - чл.190, ал. 3 от *ЗПУО*.
- Разработване на индивидуален учебен план и индивидуални учебни програми за учениците със СОП и изготвяне на седмично разписание, съобразено с психо-физическите особености и индивидуалните потребности на ученика. Учителят/класният ръководител, заедно с екипа за подкрепа за личностно развитие на детето, с детето и с родителите, индивидуализират учебната програма и персонализират начините и формите на обучение. Чрез непрекъсната комуникация обсъждат и споделят

напредъка на детето, предизвикателствата в работата си и заедно намират начини за включване в самостоятелна дейност и учене там, където е детето.

- Прилагане на ефективни подходи и педагогически и психологически техники за работа с деца и ученици с разстройства на речта, дефицит на внимание, нарушена концентрация на вниманието и хиперактивност, с аутизъм.
- Поведенчески интервенции за деца с хиперактивно поведение. Системи за поведенческо управление.
- Използване на нормативните възможности за формиране на специални групи в училището и детската градина при условията на чл. 194 от ЗПУО.
- Осигуряване на възможности за продължаване на обучението след VII клас, вкл. и професионална подготовка за учениците със СОП.

5.1.4. Дейност 4 Дейности в образователните институции и между всички компетентни институции за предотвратяване и адекватна и ефективна реакция при тежки нарушения на дисциплината и прояви на агресия и тормоз от и спрямо деца и ученици.

Нормативно основание: Институциите в системата на предучилищното и училищното образование - детската градина и училището са длъжни да осъществяват дейности по превенция на тормоза и насилието, както и дейности за мотивация и преодоляване на проблемното поведение, които са израз на общата воля и координираните усилия на всички участници в образователния процес – чл. 39 от *Наредба за приобщаващото образование*.

- Изготвяне съвместно с учениците на правила за поведението им в паралелката или групата.
- Разглеждане на теми от глобалното, гражданското, здравното и интеркултурното образование в часа на класа, в заниманията по интереси и във факултативните часове.
- Дейности за развитие на компетентностите на всички членове на институционалната общност, включително за запознаване с различните форми на насилие и с техники за преодоляването им.
- Училището и детската градина разработват, според своята специфика, дейности по превенция и интервенция въз основа на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище и на алгоритъма за неговото прилагане, утвърден от министъра на образованието и науката (чл. 40, ал.3 от Наредба за приобщаващото образование).
- Провеждане на превантивни кампании срещу агресията и тормоза в училището.
- Организиране на спортни събития за утвърждаване на принципите на честната игра и ненасилие.
- Запознаване с и прилагане на нови подходи за справяне с гневните изблици и напрежението, решаване на възникналите проблеми и конфликтните ситуации без провокиране на ново напрежение, проучване и установяване какво се крие зад проблемното поведение на децата.

- Формиране у децата и учениците на умения за общуване чрез използване на игрови методи и техники.
- Формиране на ключови компетентности у децата и учениците за личностно развитие чрез обучение по емоционална и социална компетентност, умения за ефективно управление на емоциите, за саморефлексия и разбиране на другия, развитие на характера и позитивността.
- Прилагане в образователните институции на ефективни форми и методи за комуникация между училището и семейството.
- Използване на методите на арт-терапията за деца и ученици с проблемно поведение и техните родители.
- Въвеждане в образователните институции на използването на посредник при решаване на конфликти в училище като начин за въздействие върху вътрешната мотивация на децата и учениците (чл. 43 от Наредба за приобщаващото образование).
- Въвеждане в училищата на практиката на наставничеството (индивидуална подкрепа за ученика от личност, която уважава) като начин за въздействие върху вътрешната мотивация (чл. 46 от Наредба за приобщаващото образование).
- Обобщаване и анализ на данни на общинско ниво за наложените санкции на учениците по класове и видове санкции за учебна година.
- Повишаване на информираността на родителите относно изискванията на Наредбата за приобщаващото образование за отсъствията на учениците от учебни занятия и ролята на родителите в процедурите по налагане на санкции.
- Подобряване на институционалния капацитет за проверки по жалби и сигнали, свързани с агресия и посегателство на и между деца и ученици.
- Използване на възможностите на програмите на детската градина и училището по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование да определят и утвърждават спазването на споделени правила, процедури, традиции и колективни ценности (чл. 16, ал. 1 от Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование).
- Реализиране на форми на посредничество, решаване на конфликти, превенция на агресията, въвеждане на практиката на ученици-наставници за превенция на конфликти, отпадане от училище и др., организиране на обучения на връстници от връстници, съгласно чл. 17, ал. 1, т. 6, 9 и 10 от Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.

5.1.5. Дейност 5 Осигуряване на възможности за разнообразна личностна изява на всички деца и ученици като средство за утвърждаване на позитивна самооценка и мотивиране.

- Организиране на училищно, общинско или областно ниво на спортни празници, вкл. и съвместно с деца и ученици със СОП.
- Организиране на културни събития в общината с участието на деца и ученици, които да представят своите таланти.

- Организиране на публични изяви на групите за извънкласни дейности по проекта BG05M2OP001-2.004 – 0004 – Твоят час - фаза 1.
- Участие в Областен фестивал, за изява на децата, в т.ч. и децата със СОП по повод 1 юни – Международен ден на детето.

5.1.6. Дейност 6 Дейности на образователните институции и общината за подкрепа на дарбите и талантите на децата и учениците. Прилагане на системи за поощрения и награждаване на децата и учениците на училищно, общинско и областно ниво.

- Прилагане на гъвкави форми за работа с даровити деца и ученици;
- Организиране на летни клубове по интереси за деца от 8 до 18 години (временно действащи групи през ваканциите по чл. 32, ал. 1, т. 3 от Наредба за приобщаващото образование).
- Осигуряване на допълнителна подкрепа за личностно развитие на деца и ученици с изявени дарби, съобразно чл. 130 от Наредба за приобщаващото образование
 1. осигуряване на възможности за работа с дете или ученик с изявени дарби по конкретен случай и за допълнителна индивидуална работа за развитие и надграждане на изявените дарби;
 2. осигуряване на възможности за ползване на подходяща физическа среда, обзавеждане, оборудване, материали и консумативи;
 3. осигуряване на квалифицирани специалисти за допълнителна подкрепа в съответната област – науки, технологии, изкуства, спорт;
 4. осигуряване на възможности за участие в различни общински, областни и национални изяви - състезания, конкурси, олимпиади, фестивали, концерти, спектакли, изложби и други;
 5. осигуряване на възможности за включване в програми и проекти.
- Учредяване на морални и материални награди за децата и учениците на училищно и общинско ниво при:
 - ✓ постигнати изключителни успехи в учебната дейност и за върхови постижения и класиране на призови места при реализирането на изследователски проекти в конкретни предметни области, на творчески проекти или на проекти, свързани с иновации в образованието;
 - ✓ класиране на призови места и получаване на отличия за значими постижения в национални състезания, олимпиади, конкурси, фестивали и други форуми за изява на способностите в областта на науките, технологиите, изкуствата и спорта;
 - ✓ прояви на гражданска доблест и участие в доброволчески или благотворителни инициативи или при участие в дейности и значими прояви за приобщаване на децата и учениците към непреходните национално значими идеали и ценности, както и за утвърждаване на европейските ценности и сближаването на европейските народи (чл. 64 и 65 от Наредба за приобщаващото образование).
- Използване в педагогическото общуване на положително вербално

поощрение за успехи и/или за подходящо поведение, както и искрени похвали, които са специфични за показаното поведение.

- Развитие на уменията на педагогическите специалисти да прилагат техники за даване на позитивна обратна връзка към децата и учениците.

5.1.7. Дейност 7 Дейностите по кариерно ориентиране и консултиране като част от общата подкрепа за личностно развитие.

- Дейности по професионално ориентиране в училищата чрез игри, директно наблюдение и пряк контакт с хора от различни професии.
- Организиране на работни срещи с работодатели, партньори, ученици, родители, Училищно настоятелство, Обществен съвет – на училищно, общинско и областно ниво.
- Представяне пред учениците със СОП и техните родители на възможностите, които училищата предлагат за тяхното професионално образование.
- Организиране на дискусии с родителите и подлежащите на задължително образование, с цел продължаване на образованието им в средни училища;

5.1.8. Дейност 8 Предотвратяване на напускането на училище и ефективно включване на отпаднали ученици обратно в образователната система.

- Прилагане на нормативната уредба за оценяване на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа на деца в риск, като се извършва оценка на рисковите фактори и за развитието и защитните фактори в ситуацията на детето или ученика и неговата среда, и се създава план за краткосрочна допълнителна подкрепа (чл. 78 от Наредба за приобщаващото образование).
- Водене на общинско равнище на Регистър на децата и учениците в риск.
- Проучване на необхванатите в училище ученици от социално слаби и ромски семейства.
- Подобряване на обмена на данни и координацията и сътрудничеството между институциите по конкретни случаи на напускане на образователната система, и по обхвата на учениците, подлежащи на задължително обучение.
- Годишен анализ на общинско ниво на процесите по напускане и реинтегриране на ученици в образователната система.
- Благотворителни акции за ученици в социален риск от изключване, вкл. и благотворителни, и доброволчески дейности от ученици.
- Разширяване на обхвата и ефективността на целодневната организация на учебния ден.
- Мерки за подкрепа на детето и ученика в прехода към училище и между образователните етапи и степени (чл. 131 от Наредба за приобщаващото образование).

5.1.9. Дейност 9 Познаване от страна на общината и образователните институции и използване на възможностите на *Наредба № 13 за гражданското, здравното, екологичното и интеркултурното образование.*

- Разширяване на възможностите за включване на децата и младите хора във форми за съвременно здравно образование, с цел изграждане на знания, умения и нагласи, необходими през целия живот.
- Разширяване на въвеждането на гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование във всички части на учебния план и начини и форми посочени в глава трета на Наредба 13, вкл. и в предучилищното образование.
- Свързване на програмите на училището и детската градина по гражданско, здравно, екологично и интеркултурно образование по чл. 15, ал. 4 от Наредба 13 с целите и ценностите на приобщаващото образование като:
- Гарантиране на правото на всяко дете и ученик на достъп до детска градина или училище, най-близо до неговото местоживее, и на правото му на качествено образование;
- Прилагане на диференцирани педагогически подходи, стимулиращи мотивацията на детето и на ученика, съобразени с възрастовите и социалните промени в живота му и адаптирани към способността му да прилага усвоените компетентности на практика;
- Равнопоставеност и недопускане на дискриминация при провеждане на предучилищното и училищното образование, гаранция за които са създадените условия за обучение на всички деца и ученици заедно, независимо от трудностите и различията, които може да възникнат при ученето и научаването и при участието им в дейността на детската градина или училището;
- Намаляване на влиянието на социалните неравенства върху ученето и върху участието на децата и учениците в дейността на детската градина или училището;
- Нетърпимост към дискриминиращите нагласи и поведение и подготовка на децата и учениците за живот в приобщаващо общество.

5.2. Дейности по оперативна цел 2 – Осигуряване на качество на човешките ресурси за ефективно посрещане на разнообразието от потребности на всички деца и ученици.

5.2.1. Дейност 1 Осигуряване на специалисти в образователните институции и в общинските институции за предоставянето на обща и допълнителна подкрепа за личностно развитие.

- Осигуряване на педагогически съветници и психолози в изпълнение на чл. 4, ал. 4 от Наредба за приобщаващото образование и чл. 11 и 12 от Наредба № 12 за професионалното развитие на учителите, директорите и другите педагогически специалисти.
- Взаимодействие между образователните институции за съвместно ангажиране на специалисти.
- Осигуряване на ресурсни учители за краткосрочна и/или дългосрочна допълнителна подкрепа на децата и учениците със специални образователни потребности по начините, определени от нормативната уредба – назначени в училището и в детската градина, от ЦПЛР или от РЦПППО съобразно чл. 283, ал. 3 до

7 от ЗПУО, чл. 72, 124 и 129 от Наредба за приобщаващото образование.

- Използване на професионалните компетенции на специалистите, работещи в социалните услуги, делегирани от държавата дейности (ЦОП, ЦСРИ) в подкрепа на децата със СОП и с рисково поведение.

5.2.2. Дейност 2 Повишаване квалификацията на педагогическите специалисти за придобиване и усъвършенстване на компетентностите, за идентифициране на потребностите и предоставяне на обща и допълнителна подкрепа.

- Провеждане на обучения на училищно, общинско и на областно ниво (от РУО) за учители, педагогически съветници и други специалисти, работещи с деца и ученици, по теми, свързани с приобщаващото образование.

- Осигуряване на обучителни възможности за членовете на ЕПЛР в училището и детската градина да прилагат нормативно предписаните методики на оценяване и дейности по оценка на индивидуалните потребности на детето и ученика (чл.74, т. 1 от Наредба за приобщаващото образование).

- Участие в регионални и национални обучения на педагогически специалисти, извън ЕПЛР, за разпознаване на потребността от обща или допълнителна подкрепа и за ефективна екипна работа за предоставянето на личностна подкрепа.

- Обучение на класни ръководители за ефективно изпълнение на специфичните допълнителни професионални задължения.

- Предоставяне на институциите и на педагогическите специалисти на информация за квалификационни възможности.

- Включване на квалификационен компонент, където това е възможно, в проекти на училищно, общинско и областно ниво.

Примерни теми:

- Конфликтите в училищната среда – произход, характеристики, пътища и начини за решаване. Методи и подходи за решаване на конфликтни ситуации в училище.

- Техники за овладяване и контрол на професионалния стрес. Модели и стратегии за справяне.

- Техники и подходи за работа с ученици с различна степен на обучаемост.

- Управление на дисциплината в класната стая. Психология на взаимоотношенията „учител - ученици“.

- Ефективни техники за комуникация и работа с родителите.

- Съвременен модел на учебно занятие. Планиране в педагогическата дейност – между „рутината“ и новите предизвикателства.

- Модели за организиране на учебния час за ефективно включване на учениците със СОП в учебния процес.

- Организация на обучението в клас с деца с обучителни трудности и проблеми в поведението.

- Постигане на интеркултурна етика и ефективна комуникация чрез прилагане на интерактивни методи.

- Индивидуалният подход в обучението.

- Техники за стимулиране на логическото мислене, въображението и паметта у ученици с различна степен на обучаемост.
- Създаване на инструментариум за проучване на нагласите, интересите и потребностите на учениците.
- Децата с дефицит на внимание и хиперактивност – ефективни подходи при обучителния процес, препоръки и добри практики.
- Техники за стимулиране на познавателната дейност и обогатяване на езика.
- Специфични техники за справяне с неприемливо поведение на ученици в училище.

5.2.3. Дейност 3 Осигуряване на методическа подкрепа на екипите за подкрепа за личностно развитие в образователните институции - училището и детската градина, както и на координиращите екипи в тях по чл. 7 от *Наредбата за приобщаващото образование*.

- Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от обща подкрепа за личностно развитие на дете/ ученик.
- Предоставяне на рамка за оценка на индивидуалните потребности от допълнителна подкрепа за личностно развитие на дете/ученик.
- Подкрепа на учителите за диференцирането на подходи за обучение, които дават различни възможности за групиране на потребностите на учениците и насочване на общата и допълнителната подкрепа в най-голямо съответствие с тях.
- Обучение на педагогическите специалисти в детската градина за извършване на ранно оценяване (скрининг) на развитието на детето и на риска от обучителни затруднения по чл. 8, ал. 3, т. 1 от Наредбата за приобщаващо образование. Наблюдение и методическа подкрепа от страна на РЦПППО на ранното оценяване (нормативно основание – чл. 11 от Наредбата за приобщаващо образование).
- Консултиране по конкретни казуси.

5.2.4. Дейност 4 Сътрудничество между педагогическите специалисти и обмен на добри практики.

- Участие във форуми за споделяне на опит и добри практики от педагогическите специалисти - на училищно, общинско и областно ниво.

5.3. Дейности по оперативна цел 3: Организационно развитие на институциите в системата на предучилищното и училищно образование за ефективно интегриране на целите, принципите, подходите и процедурите на новата нормативна уредба за приобщаващо образование.

5.3.1. Дейност 1 Развитие на капацитета на училището и детската градина за успешно прилагане на новата нормативна уредба.

- В изпълнение на чл. 6 от Наредба за приобщаващото образование ДГ „Л.Димитрова” и СУ „Д.Маджаров” - гр.Маджарово включват в годишните си планове дейности, срокове и отговорници за предоставяне на подкрепа за личностно развитие и

изготвят обобщен доклад за състоянието на процеса на приобщаващото образование (чл.7, ал. 4, т. 15 от Наредба за приобщаващото образование).

- В изпълнение на чл. 7 от Наредба за приобщаващото образование директорите на детската градина и училището определят координиращ екип в институцията в началото на всяка учебна година. Ролята на координиращият екип е да организира и координира процеса на осигуряване на общата и допълнителната подкрепа за личностно развитие на децата и дейността на екипите за подкрепа за личностно развитие.

5.3.2. Дейност 2 Възлагане от страна на общината на дейностите за подкрепа за личностно развитие на деца и ученици на ЦПЛР от друга община, при съществуваща необходимост. Нормативното основание – чл. 198, ал. 1 и чл. 283, ал. 6 от ЗПУО.

5.3.3. Дейност 3 Проучване на необходимостта от възлагане на дейности по допълнителна подкрепа за личностно развитие на децата и учениците на лицензирани доставчици на социални услуги, съгласно чл. 198, ал. 2 и 3 от ЗПУО.

Дейностите, които могат да се възлагат по този ред са: превантивна, диагностична, рехабилитационна, корекционна и ресоциализираща работа с деца и ученици, ресурсно подпомагане на деца и ученици със СОП, педагогическа и психологическа подкрепа, програми за подкрепа и обучение на семействата.

5.4. Дейности по оперативна цел 4: Подобряване на материалните условия и достъпност на средата за обучение в образователните институции като част от осигуряването на подкрепяща среда.

5.4.1. Дейност 1 Достъпна архитектурна среда да се осигури чрез входни и комуникационни пространства; помещения и пространства за общо ползване; санитарно-хигиенни и спомагателни помещения.

Нормативно основание: чл. 106 от Наредба за приобщаващото образование.

5.4.2. Дейност 2 Проекти по Националните програми на МОН, насочени към осигуряване на съвременна образователна среда, достъпност и сигурност на средата;

5.5. Дейности по оперативна цел 5: Подобряване на взаимодействието между участниците в образователния процес (деца и ученици, педагогически специалисти и родители) и между институциите за осигуряване на най-добрия интерес на детето и ученика.

5.5.1. Дейност 1 В изпълнение на чл. 7, ал. 4, т. 15 от Наредбата за приобщаващото образование Регионалното управление на образованието след края на учебната година обобщава докладите от детските градини и училищата за

състоянието на процеса на приобщаващото образование и предоставя информацията на областния управител и на органите на местното самоуправление.

5.5.2. Дейност 2 Създаване на работещи практики за изпълнение на нормативните изисквания за уведомяване на отдела за закрила на детето от страна на училището и детската градина:

- Наредба за приобщаващото образование, чл. 48, ал. 3 – При отказ от страна на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, да изрази съгласие за дейностите по чл. 41, т. 2, 5 и 7 (използването на посредник, включване в група за социални умения, наставничество), да окаже съдействие или да подпомогне реализирането на дейностите по чл. 41, директорът на институцията писмено уведомява отдела за закрила на детето по местоживеенето на детето или ученика.

- Наредба за приобщаващото образование, чл. 58, ал. 2 – Директорът на училището задължително писмено уведомява родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, за откриването на процедура по налагане на санкция, а в случаите на налагане на санкция „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ или „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение“ – и съответните териториални структури за закрила на детето.

- Наредба за приобщаващото образование, чл. 60, ал. 1 – Когато педагогическият съвет е идентифицирал за ученика риск от отпадане от училище, преди налагане на санкцията „предупреждение за преместване в друго училище“, „преместване в друго училище“ или „преместване от дневна форма в самостоятелна форма на обучение“ или на мярката по чл. 49, ал. 3, директорът уведомява отдел „Закрила на детето“ в дирекция „Социално подпомагане“ по местоживеенето на ученика, за присъствие на негов представител на изслушването с оглед защита на правата и интересите на ученика.

- Наредба за приобщаващото образование, чл. 72, ал. 2 – В случаите на несъгласие на родителя, представителя на детето или лицето, което полага грижи за детето, с предложената допълнителна подкрепа за личностно развитие на детето или ученика, независимо че въз основа на оценката на индивидуалните потребности по ал. 1 е установена такава необходимост, и за предотвратяване на риска от отпадане от училище, директорът на детската градина или училището писмено уведомява съответния отдел за закрила на детето с цел осигуряване на най-добрия интерес на детето или ученика.

5.5.3. Дейност 3 Развитие на ефективни форми за работа с родителите на деца и ученици с обучителни трудности и със специални образователни потребности.

- Осигуряване на подкрепяща среда за семействата и близките на децата със СОП – консултиране с психолози, логопеди, социални работници, тренинги и др.;

- Организиране срещи на родители със сходни проблеми за обмяна на опит и полезна информация;

- Привличане и използване ресурса на родителите за обогатяване на възможностите за въздействие, социализация и развитие – включване в екипи, извънкласни форми и групи, интелектуален, финансов, емоционален ресурс и т.н.
- Прилагане на разнообразни и ефективни подходи за информиране на родителите за възможностите за обща подкрепа за личностно развитие и тяхната роля в процеса.
- Провеждане на срещи с родителите/настойниците на децата и учениците с екипа за подкрепа за личностно развитие, с оглед предоставяне на актуална информация за състоянието на ученика, включително актуални медицински документи при наличие на такива, както и други документи с цел извършване на обективна оценка на образователните потребности от екипа от специалисти.
- Информирание на родителите за възможностите за продължаване на образованието или за придобиване на професионална квалификация на учениците със СОП след VII клас и съвместен избор на най- благоприятна възможност за образование.
- Повишаване информираността на родителите относно затрудненията в образователния процес на техните деца и възможностите за преодоляването им (консултации, допълнително обучение, форми за извънкласни и извънучилищни дейности).
- Работа с родителите и настойниците, които възпрепятстват децата редовно да посещават училище.
- Осигуряване на адекватна и достатъчна информация за родителите за процеса на приобщаващото образование на институционалните сайтове.

5.5.4. Дейност 4 Работа с родителите на деца и ученици с изявени дарби:

- Консултиране на родителите на деца с изявени дарби и насочване към специалисти за развитие на детето;
- Разяснителни и информационни кампании за предлаганите услуги за деца с изявени дарби, специалисти в различните сфери на развитие и общински програми и мерки за стимулиране на деца с изявени дарби;

5.5.5. Дейност 5 Подобряване на координацията и сътрудничеството между институции по отношение на работата с децата в риск и деца, жертви на насилие:

- Прилагане на Координационния механизъм за взаимодействие при работа в случаи на деца, жертви на насилие или в риск от насилие и за взаимодействие при кризисна интервенция;
- Прилагане на Механизма за противодействие на училищния тормоз между децата и учениците в училище, утвърден със заповед № РД09-1871/18.12.2015 г. на министъра на образованието и науката.
- Съвместни дейности на институциите в системата на предучилищното и училищното образование с ОЗД и Местната комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие (периодични срещи, планове за действие, годишни анализи).

- Провеждане на срещи-разговори в училището, с участието на ученици и представители на МВР, ОЗД, МКБППМН;
- Образователни програми и кампании в училище и/или в рамките на МКБППМН за превенция на рисково поведение (агресия; насилие; отклоняващо се и рисково поведение на деца и ученици);

5.5.6. Дейност 6 Взаимодействия между участниците в образованието и институциите по отношение на отпадането от училище. Обединяване на усилията за връщане в образованието на отпаднали ученици:

- Ангажиране с конкретни мерки на обществените съвети, ученическите съвети, ученици и родители-доброволци в дейности, насочени към приобщаването на ученици в риск, ученици в неравностойно положение и подпомагането им да намерят и заемат своето място в училищния живот и в обществото.
- Използване на пълния потенциал на наставничеството за работа с ученици, застрашени от отпадане от образователната система;
- Развитие на целодневна организация на учебния процес, като инструмент за превенция на отпадане от училище, за осигуряване на специализирана помощ при подготовката, за развиване на таланти и удовлетворяване на потребности и интереси;
- Сътрудничество с библиотеките, мерки за повишаване на грамотността в полза на предотвратяване на обучителните трудности и отпадане;
- Училищното ръководство да съдейства на учениците да получават подкрепа и от органите на местно самоуправление при техни инициативи, свързани с живота на общността;

5.6. Дейности по оперативна цел 6: Сътрудничество с гражданското общество и подобряване на обществената информираност и чувствителност относно целите и принципите на приобщаващото образование.

5.6.1. Дейност 1 Дейности, насочени към местната общественост, за преодоляване на непознаването и предразсъдъците, за повишаване на информираността и чувствителността към децата и учениците със специални образователни потребности:

- Провеждане на разяснителни кампании, чрез които да се даде яснота за начина, по който протича процеса на приобщаване, неговият смисъл и ефект за всички деца. В основата на кампаниите да стои идеята, че всяко дете със специални нужди има реалните възможности да води един пълноценен и сравнително независим живот, стига да бъде подкрепено своевременно и да му бъде предоставена тази възможност.
- Организиране на срещи с родителите в детската градина и училището на територията на общината. Целта на срещите е родителите на деца без специални образователни потребности да разберат, че децата с увреждания не представляват опасност за останалите деца и ученици, че всички деца могат да учат и че няма „необучаеми” деца.

- Работа с родителските общности за преодоляване на негативни стереотипи и дискриминационни нагласи спрямо различните етноси и децата с увреждания.
- Промяна на нагласите в училището и детската градина, в които да възприемат индивидуалните различия между децата като източник на богатство и разнообразие, а не като проблем.
- Организиране на инициативи в подкрепа на децата в неравностойно положение.

5.6.2. Дейност 2 Дейности за осигуряване на достъп до информация за правата и задълженията на децата и учениците, за предлаганите дейности и програми за обучение в институциите в системата на предучилищното и училищното образование и представянето им в достъпен формат като част от условията за равен достъп до образование (чл. 104 и 107, т. 2 от Наредба за приобщаващото образование).

- Организиране на кампании за информиране на семействата на деца с увреждания за правата, задължения и възможностите за ранно включване на децата в образователната система.
- Информационни материали и кампании за разясняване на възможностите на разнообразните форми на обучение.
- Подобряване на информираността на семействата относно организацията и необходимите документи за образованието на децата при напускане на страната и завръщане от чужбина.

5.6.3. Дейност 3 Сътрудничество с граждански организации в различни аспекти, като осигуряване на специалисти, проучвания, партньорски проекти.

6. КООРДИНИРАНЕ НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА СТРАТЕГИЯТА

Общината отговаря за цялостното изпълнение на общинската стратегия на собствената си територия и приноса към изпълнението на областната стратегия. Целите се постигат с общите усилия на всички заинтересовани от процеса страни, в съответствие с компетенциите им и планираните цели и дейности.

За изпълнение на общинската стратегия, ежегодно до 30 април, общинският съвет, по предложение на кмета и след съгласуване с Регионалното управление на образованието, приема годишен план за изпълнение на дейностите за подкрепа на личностно развитие. Общинската стратегия и съгласуваният и приет годишен общински план се изпращат на областния управител.

Изпълнението на годишния общински план се координира и отчита на общинско ниво по ред, определен от кмета на общината и в сроковете, посочени в чл. 197, ал. 3 от ЗПУО. Изпълнението на общинския план се отчита и на областно ниво – до 1 март на следващата година всяка община трябва да представи в Областна администрация - Хасково отчет за изпълнението на дейностите по общинския годишен план.